

י, כ

וישמע משה וייטב בעיניו

וייטב בעיניו: הודה ולא נוט לומר לא שמעתי.

צריך ביאור:

א. מה קשה במלים "וייטב בעיניו".

ב. מהו ההכרח בפשוטו של מקרא לפרש "הודה ולא בוש".

ג. בשפתי חכמים מפרש "אלא כך (אמר) שמעתי ושכחתי" (ומקורו בגמרא זבחים (קא, ב): "לא בוש משה לומר לא שמעתי, אלא שמעתי ושכחתי"). וקשה: לפי זה העיקר (דברי משה "שמעתי ושכחתי") חסר מן הספר.

והביאור:

לפני "וייטב בעיניו" נאמר "וישמע משה", שפירושו לשון הבנה וקבלה (כמו "כי שמעת לקול אשתך" - בראשית ג, יז), היינו שדברי אהרן נתקבלו אצלו, ולא לשון שמיעה כפשוטו (שהרי מוכן מאליו שמשה שמע את דברי אהרן). וקשה: מדוע נאמר שוב "וייטב בעיניו"?

לכן מפרש שלא זו בלבד שדברי אהרן נתקבלו אצל משה ("וישמע משה"), אלא הדברים הוטבו בעיניו ביותר ("וייטב בעיניו"), עד שהוא אמר זאת גם לאחרים ("לומר").

והכתוב גם מספר בשבתו של משה, ש"הודה ולא בוש לומר לא שמעתי": משה לא התבייש והודה שאכן לא שמע מהקב"ה את ההבדל שבין קדשי שעה לקדשי דורות.

ורש"י אינו מפרש שמשה אמר "שמעתי ושכחתי", כי לפי זה קשה:

א. איזה שבח יש בכך שמשה אמר את האמת ("שמעתי ושכחתי") ולא שיקר (ואילו לרש"י מוכן השבח שבדבר - משה הודה שלא שמע את הדבר מהקב"ה אף שהי' יכול להסתפק בכך שיודה לדברי אהרן ויסכים עמו).

ב. כיצד מתאים בכלל לומר על דבר ששמע משה מפי הגבורה "וייטב בעיניו".

ג. "וייטב בעיניו" משמעו שהי' אפשר להיות אחרת, והכתוב מלמדנו שלמרות זאת "וייטב בעיניו"; ואם שמע משה את הדבר מהקב"ה (ושכחו) הרי אין כל חידוש בכך שהדבר הוטב בעיניו (ואילו לרש"י אתי שפיר - סברתו של אהרן נתקבלה אצל משה אף שיש מקום לומר שדין קדשי שעה כדין קדשי דורות (ראה ביאור הקודם)).

ד. השקלא וטריא בין משה ואהרן הי' בסכרא: משה הי' סבור שהיתר אנינות קשורה עם הזמן - יום השמיני למילואים (ראה ביאור הקודם), ומבחינת היום אין הבדל בין קדשי שעה לקדשי דורות; ואילו אהרן חידש שהיתר זה הוא רק על

קרבנות היום המיוחדים, ולא בשעיר ראש חודש, שהוא קדשי דורות. לכן אינו אומר "שמעתי ושכחתי", כי שכחה שייכת בדין, אבל לא בסברא שכתוצאה מכך יאמר היפך הסברא (בסברא יכולה להיות טעות, אבל לא שכחה). אלא מפרש "לא שמעתי" - משה לא שמע מהקב"ה הבדל זה בין קדשי שעה לקדשי דורות.

סו: הודה ולא נזכר לומר לא שמעתי

המפרשים הקשו: הלא שנינו במסכת אבות (פ"ה מ"ז) שזהו אחד משבעה הדברים שנאמרו בחכם - "על מה שלא שמע אומר לא שמעתי". אבל ראה רש"י שם "שאינו רוצה לומר בשם שאינו אומר, כדאמרינן האומר דבר שלא שמע מרבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל", ואינו שייך לנידון דידן (ולמעשה מאבות דרבי נתן פל"ז). ועל פי המבואר בביאור לרש"י זה - מתורצת שאלה זו גם אם לא נפרש את מאמר המשנה כרש"י שם.

יא, ח

מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו ממאים הם לכם

ובנבלתם לא תגעו: יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר אמור אל הכהנים וגו' (ריש פרשת אמור), כהנים מזהרין ואין ישראל מזהרין... ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל. והו שאמרו חייב אדם לטהר ענמו ברגל.

יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה

יש לשאול: בדרך כלל אין דרכו של רש"י לציין את הקושי שבכתוב (הוא נוהג לפרש את הפסוק לפי פשוטו של מקרא, והקושי בטל מאליו). מדוע, אם כן, מעתיק הוא גם את הקא סלקא דעתך - "יכול יהיו ישראל מזהרים".

אלא שטעמו ונימוקו עמו:

פרשתנו מדברת באזהרות לכל ישראל. וכן בפסוק זה עצמו נאמר "מבשרם לא תאכלו" - סתם - כל ישראל. ולכן, למקרא הכתובים כפשוטם היינו מפרשים שכל ישראל מזהרים על מגע נבלה, אלא שישנו הכרח מפסוק אחר ("אמור אל הכהנים") המלמד שאינם מזהרים על כך.

ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל

צריך ביאור: מהו המקור (והטעם), בפשוטו של מקרא, לכך שאזהרה זו מכוונת לזמן הרגל דוקא? (היינו: מהו המקור, בפשוטו של מקרא, לכך שיש חיוב של טהרה ברגל)?